

Delezha2/2016-2017-1-83077921 ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і
науки України

_____ № _____

ЗВІТ
про завершення дослідно-експериментальної роботи за темою
«Формування партнерських відносин батьків та вчителів як засіб розвитку
особистості учня»
на базі комунального закладу «Дніпрорудненська гімназія «Софія –
загальноосвітня школа I –III ступенів №1» за 2013 – 2018 роки

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 21.11.2013 № 1603 «Про проведення дослідно – експериментальної роботи на базі комунального закладу «Дніпрорудненська гімназія «Софія» - ЗОШ I-III ступенів №1» протягом 2013-2018 років у закладі здійснювалася дослідно-експериментальна робота за темою «Формування партнерських відносин батьків і вчителів як засіб розвитку особистості учня».

Мета дослідження полягала у розробці та експериментальній перевірці змісту, форм, методів, педагогічних умов ефективного формування системи партнерських відносин батьків та педагогів у контексті розвитку дитини, що будуються на принципах гуманізму, диференційованого, адресного, комплексного підходів, принципі діалогічної взаємодії.

У відповідності до мети були визначені такі завдання дослідно-експериментальної роботи:

- проаналізувати стан дослідження проблеми формування системи партнерських відносин батьків та педагогів у контексті розвитку особистості учня закладу у психолого-педагогічній літературі;

- охарактеризувати структуру, критерії та рівні сформованості системи партнерських відносин батьків та педагогів як засіб розвитку особистості учня в умовах життєдіяльності закладу освіти;

- розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність структурно-функціональної моделі формування партнерських відносин батьків та вчителя як засіб у розвитку особистості учня;

- визначити педагогічні умови формування партнерських відносин батьків та педагогів як засобу розвитку особистості учня;

- створити функціональний інформаційно-освітній простір для формування партнерських відносин батьків та педагогів як засіб розвитку особистості дитини;

- виробити науково обґрунтовані методичні рекомендації для вчителів щодо формування партнерських відносин батьків та педагогів у контексті розвитку дитини.

На організаційно - підготовчому етапі дослідно-експериментальної роботи (грудень 2013 - серпень 2014) з метою становлення сучасної школи як соціально - педагогічної системи, що включає в себе взаємодію педагогів та батьків як рівноправних партнерів, які прагнуть до діалогу, міжособистісного спілкування, широкого соціального співробітництва, що дозволить краще пізнати дитину, подивитися на неї з різних позицій, побачити в різних ситуаціях, а отже, допоможе в розумінні її індивідуальних особливостей, розвитку здібностей, подолання негативних вчинків і проявів у поведінці, формування ціннісних життєвих орієнтацій, були реалізовані наступні завдання:

вивчено та проаналізовано педагогічний досвід з проблеми дослідження;
проаналізовано стан ресурсного забезпечення закладу освіти та підготовлено відповідну матеріальну базу для здійснення дослідно – експериментальної роботи;
створено інформаційну базу даних з проблеми формування партнерських відносин батьків та педагогів;

забезпечено організаційні, нормативно – правові та соціально – психологічні умови для здійснення експериментальної діяльності (нормативно - правовою базою, локальними документами щодо ефективного формування партнерських відносин батьків і вчителів у закладі освіти визначено Конституцію України, Державну цільову соціальну програму підтримки сім'ї до 2016 року, Конвенцію про права дитини (Ратифікована Постановою Верховної Ради від 27.02.1991 р.), Закон України «Про охорону дитинства» (від 26.04.2001р.), Державну національну програму «Діти України», Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» (від 15.11.2001р.), Закон України « Про державну допомогу сім'ям з дітьми», Національну програму виховання дітей та учнівської молоді в Україні, Сімейний Кодекс України;

визначено важливими у роботі положення психолого - педагогічної науки про соціальну сутність виховання (І. Бех, Л. Виготський, І. Кон), положення психолого - педагогічної науки про дитину як об'єкт і суб'єкт виховання (Л. Артемова, Я. Коломінський, В. Петровський, Ю. Приходько), положення про виховний вплив сім'ї (Ю. Азаров, С. Русова, М. Стельмахович, В. Сухомлинський), положення про процес взаємодії батьків і дітей (А.Адлер, Е. Берн,Т. Гордон, К.Хорні);

розроблено нормативно-правову базу з проблеми дослідження (Програму дослідно-експериментальної роботи, яку було включено до програми розвитку освітнього закладу на 2013-2018 роки, Положення про раду гімназії, Положення про циклову комісію в системі науково-методичної роботи педагогічних працівників освітнього закладу);

підготовлено педагогічний колектив до експериментальної роботи (педагогічні працівники володіють інноваційними педагогічними технологіями, здатні акумулювати, використовувати чужий досвід, володіють методами педагогічного дослідження, здатні до перебудови діяльності, до співпраці);

проведено діагностику інноваційної компетентності педагогів освітнього закладу та їх готовності до дослідно - експериментальної роботи (на високому та достатньому рівнях знаходиться графік на фрагментах «креативність» та «професійні здібності»);

визначено та уточнено функціональні обов'язки членів педагогічного колективу та батьків учнів, представників місцевої громади щодо вирішення завдань експерименту (керівництво дослідно-експериментальною роботою здійснюється науково-методичною радою, до складу якої входять директор, заступники директора, керівники методичних комісій, циклових комісій, науковий керівник дослідно-

експериментальної роботи, наукові консультанти, соціальний педагог, практичний психолог, голова ради закладу освіти);

сформовано творчі групи вчителів з проблеми дослідження (створено 4 циклові комісії вчителів - експериментаторів та батьків, представників громадськості (за згодою) з реалізації проектів «Щаслива родина», «Обдарованість», «Громадянське виховання», «Здорова родина - здорова дитина»);

організовано роботу консультпункту (для учнів, батьків, учителів) «Батьківська світлиця»;

визначено критерії ефективності формування системи партнерських відносин батьків та педагогів як засобу розвитку особистості учня (задоволеність освітнім процесом; активність батьків в освітньому процесі закладу; задоволеність батьків результатами спільної діяльності з учителями; ступінь участі батьків в управлінні освітнім закладом; єдність педагогів, батьків, учнів у поглядах та позиціях щодо вибору профілю навчання та визначення шляхів його реалізації; вплив співробітництва освітнього закладу й сім'ї на усвідомлений вибір учнями профілю навчання та вибору успішної професії);

проведено заходи з організації науково-методичної підтримки експерименту та для налагодження спільної діяльності з науковими установами та навчальними закладами освіти: науково-методичні консультації з представниками Міністерства освіти і науки України; Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, Департаменту освіти і науки, молоді та спорту Запорізької ОДА, КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», з керівниками загальноосвітніх навчальних закладів, які проводять дослідно-експериментальну роботу, пов'язану з темою експерименту; педагогічні ради «Про забезпечення участі закладу освіти у дослідно-експериментальній роботі всеукраїнського рівня за темою «Формування партнерських відносин батьків і вчителів як засіб розвитку особистості учня», «Профільне навчання: складові вибору», «Інтеграція потенціалу сім'ї та гімназії в навчання і розвиток дитини», «Класний керівник і батьки: забезпечення партнерства і співпраці»; декади педагогічної майстерності класних керівників, вихователів ГПД «Учитель-учні-батьки: шляхи розвитку демократичного та гуманного стилю стосунків», учителів – предметників «Навчальна та міжособистісна взаємодія педагогів та учнів»; проведено спільно з науковцями Київського університету імені Бориса Грінченка науково - практичний семінар «Особливості формування партнерських відносин батьків і вчителів за сучасних умов»;

взято участь у П'ятій національній виставці «Інноватика в сучасній освіті» (22-24 жовтня 2013) та П'ятій міжнародній виставці «Сучасні навчальні заклади – 2014» (18-20 березня 2014 р.) тощо.

На другому концептуально - діагностичному етапі дослідно-експериментальної роботи (вересень 2014 – серпень 2015 р.) розроблено теоретико-концептуальні засади, які окреслені в Концепції, де визначено ключові науково-дослідні позиції: взаємозалежність у формуванні партнерських відносин як здоров'язбережувальної парадигми у розвитку особистості учня, залежність стану здоров'я від змін у сімейній економіці, економічна компетентність – пріоритетний напрям розвитку особистості учня на засадах партнерських відносин, партнерські відносини батьків і вчителів як стратегія розвитку здатності учнівської молоді до набуття конкурентоспроможних якостей особистості, формування партнерських відносин – це проектно-наукове забезпечення розвитку шкільної освіти;

визначено *концептуально-методологічні принципи*: сутність концептуального підходу полягає в обґрунтуванні змісту наукових позицій, якими зможе користуватися керівник, педколектив освітнього закладу і члени сім'ї, у саморозвитку розуміння і усвідомленого ставлення до цілепокладальної місії сучасної освіти. СENSE методологічного принципу полягає у виборі та укомплектуванні методів і методик діагностичного інструментарію, завдяки яким урізноманітнюється організаційна культура дослідницьких ситуацій у навчанні учнів;

визначено критерії та показники концептуально-орієнтованого розвитку партнерських відносин у контексті розвитку особистості учня:

Критерії	Показники
Інформаційна компетентність	Обізнаність батьків і вчителів із метою та завданнями Концепції. Суб'єктна участь у створенні умов розвитку особистості учня.
Забезпеченість тренінгової роботи	Насиченість матеріального оснащення тренінгу.
Технологічність експерименту	Готовність суб'єктів до користування матеріалами дослідження.
Керованість у партнерських відносинах	Дотримання психоемоційного клімату у відносинах. Організація поліпозиційної взаємодії у розбудові партнерських відносин.

охарактеризовано рівні сформованості партнерських відносин батьків та педагогів у контексті розвитку дитини: збалансований (високий) рівень характерний для батьків з достатньо повними і глибокими психолого-педагогічними знаннями, педагоги виявляють ініціативний та творчий підхід до впровадження педагогічних технологій, пов'язаних із формуванням партнерських відносин батьків та педагогів у контексті розвитку дитини; частково збалансований (середній) рівень характеризується у батьків відсутністю системи знань з педагогіки і психології, нечіткістю уявлень про методи і прийоми сімейного виховання, інтуїтивними підходами до розв'язування питань, що стосуються організації життя дитини, педагоги методично грамотно використовують інноваційні технології у практиці, прагнуть до самостійного застосування освітніх технологій, створення авторських курсів, проектів виховної діяльності, при цьому не завжди виявляють уміння обґрунтовувати та вмотивовувати доцільність використання таких технологій у шкільній виховній практиці; розбалансований (низький) рівень: властивий батькам з повною або частковою відсутністю знань з питань виховання і пасивним ставленням до своїх виховних функцій, поведінки дітей, педагоги цього рівня не можуть чітко визначити необхідність і доцільність використання технології формування партнерських відносин батьків та педагогів у контексті розвитку дитини, окреслити їхню сутність, а до її впровадження підходять формально, зважаючи лише на власний досвід;

відбулося визначення психолого-педагогічного супроводу експерименту-психодіагностичного інструментарію для забезпечення діагностики сформованості

соціально зрілої, компетентнісної зорієнтованості учнів (для комплексного вивчення особистості учня, методики для діагностики сімейних стосунків);

здійснено комплексну діагностику педагогічного, учнівського та батьківського колективів (за допомогою методики «Бар'єри педагогічної діяльності» 81,9% опитаних педагогів перебувають на стадії «активного розвитку, графі «непостійний розвиток» відповідає 19% педагогів, за допомогою методики «Оцінка професійної спрямованості особистості вчителя» визначено основні особистісні спрямування педагогів : у 27% опитаних домінуючим стилем є «педагог-комунікатор», 45% належить до типу «організатор», «спрямованість на предмет» виявилась в 6% досліджуваних, типу «педагог-інтелігент» відповідає 27% опитаних. Результати проведеного діагностування дали змогу не лише констатувати рівень професійної компетентності, а й спланувати психологічний супровід діяльності педагогічного колективу на наступні етапи експерименту;

проведено комплексний психолого-педагогічний моніторинг впливу партнерських відносин батьків та педагогів на формування в учнів життєвих компетентностей, рівня сформованості їх соціальної активності та професійної зорієнтованості (діагностика рівня розвитку пізнавальних процесів учнів підтвердила позитивну динаміку: зменшилась кількість учнів з низькими показниками рівня розвитку (вхідна 18%; вихідна 15%), відповідно збільшилась кількість вихованців з середнім (вхідна 71%; вихідна 69%) та високим рівнями розвитку пізнавальних процесів (вхідна 11%; вихідна 16%); дослідження за методикою «Палітра майбутнього» виявило напрями серед респондентів: соціальна сфера – 26%, 22% підлітків має лідерські та спортивні схильності, по 19% опитаних учнів обрали технологічний та творчий напрями, 4% – напрями, що потребують спеціальної освіти, 10% учнів надали перевагу суспільно-гуманітарному напрямку; дослідження за допомогою диференціально-діагностичного опитувальника інтересів (ДДО) Є.О.Клімової, опитувальника професійної спрямованості Дж. Голланда підтвердили, що більшість учнів обрали профіль відповідно до власних природних задатків та здібностей (52% досліджуваних учнів вважають, що саме за допомогою обраного профілю зможуть реалізуватися, розкрити всі свої можливості та здібності, 33% досліджуваних не визначились, чи будуть вони надалі навчатися за обраним профілем і 15% учнів впевнені, що профільні знання та вміння зможуть застосовувати як «хобі»(здебільшого це учні, які поглиблено вивчають іноземні мови); у батьків учнів було вивчено особливості ставлення до власних дітей (автори методики А.Варга, В.Столін): більша частина опитаних батьків позитивно ставляться до своїх дітей, вірять в їх здібності та можливості, намагаються підтримати в усіх починаннях;

розглянуто звіт про завершення II (концептуально-діагностичного) етапу, Концепцію навчального закладу та аналітичну довідку з результатами діагностики на засіданні педагогічної ради від 07.10 2015., внесено конкретні пропозиції щодо створення й апробації структурно-змістової моделі закладу освіти на засадах партнерської взаємодії батьків та вчителів, підвищення рівня взаємодії навчального закладу, батьків і громадськості у питаннях становлення успішної особистості;

проведено науково-практичний семінар «Формування системи партнерських відносин батьків та педагогів як засіб розвитку особистості учня», який пройшов у квітні 2015 року за участю науковців Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та директорів області – членів творчої групи інституту.

Працюючи над темою дослідження, педагогічний колектив звертав увагу на проміжні результати діяльності: постійна участь учнів та батьків, членів родин у проведенні свят, виховних годин, занять у гуртках, у конкурсах-захистах науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України тощо.

На третьому (формульованому) етапі дослідно-експериментальної роботи (вересень 2015 р. – серпень 2017 р.)

апробовано зміст моделей навчально-виховного процесу, проаналізовано та спрогнозовано проміжні результати;

упроваджено вчителю в співпраці з батьками системи технологій, за допомогою яких реалізується самобудівництво особистості, прогнозується цілеспрямоване й системне засвоєння учнями теорії саморозвитку, самоосвіти, самовиховання, самовдосконалення;

проведено теоретичні семінари, круглі столи, тренінги для вчителів, батьків та учнів з метою визначення основних напрямків діяльності закладу освіти щодо взаємодії із сім'ями, учнями в умовах експерименту, відкриті заняття для батьків та громадськості; проведено психолого-педагогічну діагностику на предмет виявлення рівня сформованості цільової єдності педагогічного, батьківського та учнівського колективів, забезпечення спрямованості педагогічної діяльності на особистісний розвиток учнів у співпраці з батьками;

відбувся обмін досвідом щодо впровадження в практику експериментальної програми з іншими навчальними закладами, які працюють за даною проблемою;

опубліковано матеріали із проблем експерименту у фахових та наукових виданнях.

На III етапі активно впроваджувалась програма освіти батьків і педагогів. Робота з батьками викликана турботою про індивідуальний розвиток кожного школяра: сімейне виховання знаходиться в гармонії з системою шкільного виховання, виховні результати школи не «стираються» сім'єю, а в результаті - відсутність педагогічного протистояння сім'ї і школи, що сприяє розвитку учня. Тому визначено соціально – педагогічне партнерство сім'ї і закладу освіти як детально пророблену й гнучку форму співробітництва, побудовану на чіткому розподілі ролей, відповідальності, співучасті у вихованні та навчанні дітей, які вміщують соціальні й педагогічні аспекти.

Основою реалізації моделі партнерських відносин навчального закладу з сім'єю, а також суттю очікуваного результату є зріла суб'єктна позиція батьків, які свідомо беруть на себе відповідальність за виховання дітей. Саме сформованість такої позиції з боку батьків і повага до проблем сім'ї та вияв потреби у наданні допомоги в їхньому вирішенні з боку педагогів є гарантією успішної реалізації моделі партнерської взаємодії.

Виходячи з цього, підколективом для налагодження дієвих партнерських відносин з батьками були визначені такі завдання: вивчення виховного потенціалу сімей, підвищення рівня педагогічної культури батьків, безпосереднє включення батьків до навчально – виховного процесу, вироблення єдиного виховного впливу з боку батьків і навчального закладу на дитину, залученість родини до побудови індивідуальної освітньої траєкторії дитини.

Дослідження потенціалу сімейного виховання полягало в налагодженні контактів з батьками, ознайомленні з усією родиною учня, побутовими умовами, системою моральних цінностей сім'ї, стосунками батьків і дітей, з'ясуванні, що досягнуто у

сімейному вихованні і яка допомога потрібна батькам. Це дає змогу досягти найвищих критеріїв сформованості педагогічної культури сім'ї, виховати розвинену дитину, в якій буде сформована адекватна самооцінка, потреба гуманних взаємин з іншими людьми.

Діагностика виховного потенціалу сім'ї (за методикою «Аналіз сімейних взаємин» (АСВ) Е. Ейдемільера, В.Юстицького) показала особливості відносин батьків з дитиною, задоволення її потреб, рівня й адекватності вимог до неї; за допомогою анкетування визначено рівень задоволення процесом (високу оцінку надали 34% респондентів, 66% -середню) , з'ясовано атмосферу, в якій перебувають учні в сім'ї та навчальному закладі. Психолого-педагогічний моніторинг показав вплив партнерських відносин батьків та педагогів на формування в учнів життєвих компетентностей, рівня сформованості їх соціальної активності та професійної зорієнтованості. Діагностика рівня розвитку пізнавальних процесів учнів підтвердила позитивну динаміку: зменшилась кількість учнів з низькими показниками рівня розвитку (вхідна 15%, вихідна 13,5%), відповідно збільшилась кількість вихованців з середнім (вхідна 69%; вихідна 70%) та високим рівнем розвитку пізнавальних процесів (вхідна 16%; вихідна 16, 5%).

З метою вивчення професійної спрямованості відповідно до природних задатків проведено дослідження серед учнів за допомогою диференціально-діагностичного опитувальника інтересів (ДДО) Є.О.Клімової, опитувальника професійної спрямованості Дж. Голланда. Результати дослідження підтвердили, що більшість учнів обрали профіль відповідно до власних природних задатків та здібностей. 56% (2015 рік -52%) опитаних учнів вважають, що саме за допомогою обраного профілю вони зможуть реалізуватися, розкрити свої можливості та здібності. 29% (раніше 33%) досліджуваних не визначились, чи будуть вони надалі навчатися за обраним профілем і 15% (2015рік також 15%) учнів упевнені, що профільні знання та вміння вони зможуть застосовувати як «хобі»(здебільшого це учні, які поглиблено вивчають іноземні мови, технології).

Вивчено особливості ставлення батьків до власних дітей (автори методики А.Варга, В.Столін): більшість (59%) опитаних батьків позитивно ставляться до своїх дітей, вірять у їхні здібності та можливості, намагаються підтримати дітей в усіх починаннях, батьки відчують себе з дитиною єдиним цілим, прагнуть захистити від труднощів і негараздів життя. Із позитивним психологічним налаштуванням батьків вихованці відчують підтримку з боку близьких та рідних, що допомагає дітям досягати вершин життєвого успіху. 35 % батьків відчують певні труднощі у спілкуванні з дітьми, 6% зазначили значні проблеми у стосунках з дітьми.

Використано інноваційний інструментарій у роботі з батьками, приділено увагу постійному розвитку педагогічних знань батьків за допомогою різних методів роботи: педагогічна пропаганда (у вигляді індивідуальних та індивідуально – групових консультацій) серед батьків, виступи перед батьками психологів, лікарів, юристів; робота форуму батька (саме батька з метою ствердження важливості батьківського виховання, адже останнім часом пріоритет у вихованні дитини має мама); клубу «Формула сімейного щастя»; відвідування батьками навчальних занять, позакласних заходів; випробування батьками ролі вчителів для повнішого відчуття життя в освітньому закладі, бачення організації виховного процесу, ознайомлення з колом спілкування своїх дітей; організація роботи кабінету «Батьківська світлиця» (зосереджено методичні матеріали з питань сімейного виховання, спеціальні стенди,

присвячені різним напрямам сімейного виховання, конкретний роздатковий методичний матеріал для батьків, перелік порад для батьків тощо); обмін досвідом між батьками щодо сімейного виховання дітей; опрацювання педагогічних ситуацій для розв'язання окремих питань сімейного виховання (дає можливість з'ясувати уявлення батьків про ті чи інші педагогічні проблеми сімейного виховання, а також допомагає здобути певні педагогічні знання); взаємодія ради освітнього закладу, батьківських комітетів класів з громадськими організаціями батьків; використання Інтернет – ресурсів (веб-сайт закладу освіти має популярність серед батьків; на його сторінках розкрито особливості, наступність і взаємозв'язок між початковою та середньою ланкою, допрофільною підготовкою, ранньою профілізацією та профільним навчанням, презентовано результати проведення спільних з батьками заходів із використанням відео-, аудіо-, фотозасобів, створено рубрику типу «On-line консультації»; у роботі класні керівники використовують можливості соціальних мереж).

Батьківська освіта у закладі складається з 3-х основних етапів, кожен з яких має свою специфіку залежно від віку дитини й водночас пов'язаний з іншими проблемами: у 1-4 класах центральними для батьків є проблеми адаптації молодших школярів до нового для них середовища, питання збереження фізичного та психічного здоров'я дитини, формування у молодшого школяра навичок навчальної діяльності;

у 5-9 класах домінують питання вивчення специфіки середнього шкільного віку (14-15 років), становлення самооцінки підлітка, особливості прояву прагнення до самоствердження, особливості взаємин підлітків у групі і колективі, мотивації здорового способу життя; у 10-11 класах – проблеми, властиві старшому шкільному віку (дітям 15 -17 років): професійна орієнтація, статеве виховання, підготовка до створення родини, соціалізація й самореалізація старшокласників. Таке педагогічне батьківське навчання сприяє реалізації моделі випускника закладу освіти, озброює батьків основами педагогічних знань, необхідних для життя і виховання дітей.

Одним із важливих інструментів у формуванні партнерських відносин батьків та вчителів є включення батьків до спільної освітньої діяльності, що надає батькам знань умов освіти дитини, допомагає класним керівникам, учителям – предметникам у розвитку інтересів і здібностей учнів. Визнано дієвою співпрацю батьків з учителями-предметниками при відвідуванні уроків з метою: спостереження за діяльністю педагога та учнів, практичної участі батьків в уроці, змагання дітей та батьків, що стимулює пізнавальні інтереси дітей, сумісного вивчення інформаційних технологій (ознайомлення батьків із можливостями сучасних освітніх технологій або, навпаки, батьки діляться «секретами» своїх досягнень в ІКТ) тощо. Ефективними є керування батьками, членами родин (за згодою) гуртком, секцією, клубом за інтересами, участь у пізнавальній, творчій діяльності, зокрема у конкурсах, проектах, презентаціях, святах знань і майстерності, турнірах знавців, творчих гостинах. Дієвою є взаємодія класного керівника з батьками щодо планування виховної роботи у класі та шляхів реалізації цього плану: спільні походи, екскурсії, олімпіади, спартакіади, колективні творчі справи, змагання, ремонт і благоустрій тощо. Досить важливою є участь у профорієнтаційній роботі: зустрічі з учнями, екскурсії на підприємства, профконсультації, устаткування кабінету профорієнтації; участь у роботі класних батьківських комітетів тощо. Вагомим інструментом у формуванні партнерської взаємодії визнано участь батьків в управлінні загалом освітнім закладом. На сьогодні створено сприятливі передумови для участі батьків у вирішенні питань

управлінського характеру щодо профілю навчання, вибору освітніх програм, розробки системи заходів з підвищення якості освіти тощо. Цьому сприяє робота батьків у складі батьківських комітетів, раді освітнього закладу, піклувальній раді, циклових комісіях.

Саме такий інструментарій формує соціальну взаємодію, яка відрізняється рівноправністю вчителів та батьків, їхнім взаємним визнанням і взаємною відповідальністю, добровільністю співробітництва й орієнтацією на реалізацію педагогічної ідеї, покладеної в основу становлення й розвитку особистості дитини.

З метою реалізації завдань програми формувального етапу дослідно-експериментальної роботи у навчальному закладі проведено засідання педагогічних рад («Формування інформаційної культури і медіакомпетентності суб'єктів освітнього простору як фактор компетентнісної освіти» (листопад, 2015); «Взаємодія з батьками учнів початкової школи як умова побудови комфортного середовища та забезпечення формування успішного школяра» (січень, 2016); «Реалізація ефекту зменшення непродуктивних контактів у системі «вчитель – учень»» (лютий, 2016); «Експериментальна робота – складова інноваційного розвитку навчального закладу»; «Ступінь ефективності використання індивідуальних освітніх маршрутів учнів 7 класів в період обрання профілю подальшого навчання» (квітень, 2016); «Розвиток критичного та креативного мислення на уроках особистісно зорієнтованого навчання і виховання» (листопад, 2016); «Розвиток творчого потенціалу педагогів навчального закладу засобами методичної роботи» (лютий, 2017); «Система виховної роботи навчального закладу: проблеми, пошуки, знахідки» (квітень, 2017)); психолого – педагогічні семінари («Створення середовища інформаційної культури у школі й сім'ї» (жовтень, 2015), «Проблеми формування мотивації самостійної діяльності учнів за сучасних умов розвитку творчої особистості» (лютий, 2016), «Психолого – педагогічні способи формування критичного мислення учнів» (листопад, 2016), «Сутність педагогічної майстерності вчителя» (лютий, 2016)); педагогічні читання («В.О Сухомлинський: п'ять поглядів на проблему свободи і відповідальності в контексті громадянського виховання» (січень, 2016), «В.О. Сухомлинський про роль навчання у розвитку дитини» (січень, 2017)); декади педагогічної майстерності («Співпраця на уроках як умова самореалізації суб'єктів освітнього процесу» (жовтень-листопад, 2015), «Формування мотивації самостійної діяльності школярів в урочній і позаурочній діяльності як передумова продуктивного навчання» (грудень, 2015), «Шляхи реалізації виховної функції уроку (позакласного заходу) як засобу розвитку особистості через взаємодію учасників НВП» (лютий, 2016), «Розширення можливостей розвитку особистості через формування критичного мислення на уроках» (жовтень-листопад, 2016), «Педагогічна майстерність учителя у розвитку особистості учня» (грудень, 2016), «Формування готовності учнів до взаємодії з соціумом засобами родинно – шкільного виховання» (лютий, 2016)); працювали спецкурси інноваційної тематики для педагогічних працівників за напрямками «Самопізнання і саморозвиток», «Професійні ролі і ринкова соціалізація», «Акмеологія фахівця освіти». Дані методичні заходи сприяли обізнаності кожного педагога з питань формування успішної особистості, спонукали до постійної системної самоосвіти та удосконалення володіння інформаційно-комунікаційними технологіями. Визначено умови формування системи партнерських відносин батьків та педагогів як засіб розвитку особистості учня: дотримання дидактичних принципів особистісно -

орієнтованого та діяльнісного підходів, спрямованих на активізацію партнерських відносин батьків та педагогів у контексті розвитку дитини та їх впровадження у навчально – виховний процес; партнерські відносини є тристоронніми, і мають позитивний вплив як на батьків, так і на вчителів та учнів: для педагогів позитивні тим, що стимулюють піклування про авторитет закладу серед інших шкіл міста, формують критичне мислення колективу щодо освітньої програми, освітнього процесу, викликають прагнення до їх оновлення, удосконалення, враховуючи думку батьків про якість освітнього процесу; для батьків – сприяють підвищенню рівня їх педагогічної грамотності, педагогічної культури, безпосередній участі батьків в освітньому процесі; для учнів – у наданні можливостей для вільного розвитку і саморозвитку, повної реалізації їх творчого потенціалу, усвідомленого вибору свого майбутнього.

Визначено напрями взаємодії з батьками у розвитку особистості школяра:

1. Родинно –педагогічне виховання культури здоров'я учнів.
2. Інтеграція актуальних можливостей сім'ї та школи у досягнення успішності дитини.
3. Взаємодія вчителів та батьків на шляху формування в учнів готовності до самореалізації.
4. Виховання учня – патріота в умовах співпраці сім'ї та школи

Результати роботи з даних питань були продемонстровані під час проведення всеукраїнського практико - орієнтованого діалогу «Формування партнерського соціуму в умовах Нової української школи», що проходив за участю освітянської спільноти різних регіонів України, науковців державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної освіти » (квітень, 2017).

Методичні надбання педагогів закладу освіти були надані на Шосту міжнародну виставку «Сучасні заклади освіти - 2015» (номінація «Інноваційні технології виявлення, навчання та підтримки розвитку обдарованих дітей і молоді», тема інноваційного проекту «Науково-методичні засади підтримки обдарованих дітей, схильних до науково - дослідницької діяльності») і відзначені срібною медаллю, на Восьмий міжнародний форум «Інноватика в сучасній освіті - 2016» (номінація «Соціальне партнерство в контексті модернізації національної освіти», тема інноваційного проекту «Формування партнерських відносин батьків та вчителів як засіб розвитку особистості учня»), де колектив здобув срібну медаль, на Восьму міжнародну виставку «Сучасні заклади освіти - 2017» (номінація «Партнерство як стратегічний ресурс інноваційного розвитку навчальних закладів», тема інноваційного проекту «Формування партнерського соціуму в умовах розбудови Нової української школи»), де набутки були відзначені Дипломом;

взято участь у конкурсі «Освітній оскар-2015».

У 2016 році за творчу співпрацю та вагомий внесок у впровадження результатів науково - дослідної роботи в освітній процес колектив закладу освіти нагороджено Дипломом Інституту педагогіки НАПН України, у 2017 році – Подякою ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (наказ №38 від 26.09. 2017)

Досвід роботи висвітлено у педагогічних виданнях: «Сучасна школа України»//№11, листопад 2015, «Завуч»//№17, 2016, «Сучасна школа України»//№4, 2016. З досвіду роботи видана книга «Інноваційний інструментарій партнерського соціуму в розвитку шкільної освіти». -Запоріжжя: СТАТУС, 2017.

На узагальнювально - корекційному етапі дослідно-експериментальної роботи (вересень – червень 2018 р.) здійснено:
аналіз і порівняння результатів експериментальної роботи;
удосконалення експериментальної моделі на основі отриманих результатів;
поширення результатів експериментальної роботи шляхом публікацій та проведення всеукраїнського науково-методичного форуму;
співставлення очікуваних і отриманих результатів експериментальної роботи;
визначено стратегічні орієнтири подальшого розвитку системи управління освітнім закладом.

Протягом дослідно-експериментальної роботи розроблено науково-методичне забезпечення:

Інноваційний інструментарій партнерського соціуму в розвитку шкільної освіти: науково-методичний збірник / Ред. колегія: Н. А. Побірченко, Т. Є. Гура, В. Я. Ястребова [та ін.]. – Запоріжжя : СТАТУС, 2017. – 196 с. Методичний посібник містить теоретичні та практичні аспекти впровадження соціального партнерства в освітньому просторі навчального закладу, представлено сучасні технології партнерства: соціальні проекти, квести, флешмоби, марафони, дискусійні клуби, тренінги, майстер-класи тощо.

Партнерська взаємодія школи та сім'ї як фактор оновлення сучасної освіти: науково-методичний збірник / Ред. колегія: Н.А. Побірченко, Т.Є.Гура, В.Я.Ястребова [та ін.] – Запоріжжя: СТАТУС, 2018. – 230 с. У методичному посібнику зібрано теоретичні дослідження та практичний досвід, який склався в сучасній освіті України та освітньому закладі зокрема щодо здійснення взаємодії з родинами учнів. Напрями взаємодії з батьками у розвитку особистості школяра висвітлено у всеукраїнській педагогічній пресі: «Родинно – педагогічне виховання культури здоров'я учнів (газета «Сучасна школа України». - №11 (287), листопад 2015, с. 20- 37), «Інтеграція актуальних можливостей сім'ї та школи у досягнення успішності дитини» («Сучасна школа України». - № 4 (292), квітень 2016, с. 7-57), « Виховання учня – громадянина, учня – патріота в умовах співпраці сім'ї та школи» («Сучасна школа України». - № 3 (315), березень 2018, с.14-54), «Взаємодія вчителів та батьків на шляху формування в учнів готовності до самореалізації» («Завуч».-№5 (575), березень 2016 с.19-25 та №17 (587), вересень 2016, с.22-30).

З метою проведення психолого-педагогічної діагностики використані такі діагностичні методики та технології (психодіагностики, соціометрія тощо):

для комплексного вивчення особистості учня: опитувальник «Девіантна поведінка особистості», анкета оцінка взаємин підлітка з класом, анкета визначення вмій саморегуляції та особливостей мотивації, опитувальник «Наскільки ти адаптований до життя?» (за А.В. Фурманом), методика визначення професійних інтересів і цінностей (Дж. Голланд), анкета «Життєві компетентності випускника школи», проєктивна методика дослідження особистості (модифікація В.Михайла) «Стосунки дитини з батьками, вчителями», методика «Стиль поведінки, методика «Вивчення рівня соціалізації старшокласників», методика «Агресивна поведінка» (за Є. Ільїним та П. Ковальовим), методика «Дослідження самооцінки» (за Т. Дембо, С. Рубінштейном);

для діагностики сімейних стосунків:

- для дітей: малюнок сім'ї, методика Рене Жиля, методика «Незакінчені речення», методика Дембо-Рубінштейн;
- для батьків: опитувальник стилю батьківської поведінки Ейдемилера;
- опитувальник батьківських ставлень Варги-Століна
- для батьків і дітей: методика на самооцінку (порівнюються відповіді дитини і батьків), опитувальник для вивчення взаємодії батьків з дітьми І. Марковської.

для вивчення та оцінки рівня інноваційної культури педагогічного працівника:

карти вивчення та оцінки рівня інноваційної культури педагогічного працівника (Макагон Є.В), карти експертизи та оцінки вмінь творчої та дослідницько-пошукової діяльності (Макагон Є.В), анкета вимірювання потреби членів педагогічного колективу в досягненнях експериментальної діяльності (Ю.М.Орлова), діагностичні карти: «Діагностика професійної підготовленості вчителя», «Визначення рівнів професійних умінь», «Управління процесом професійного зростання вчителя» (за критеріями, розробленими М.В.Левітом), модель професійної діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу (Сльникова Г.В).

Результати моніторингу експериментальних і контрольних груп відображають динаміку змін за весь період експериментального педагогічного дослідження:

Критерії і показники	Діагностично-концептуальний етап (вересень 2014 р. – серпень 2015 р.)	Формувальний етап (вересень 2015 р. – серпень 2017 р.)	Узагальнювал.-корекційний етап (вересень 2017 р. – червень 2018 р.)	Висновок
Готовність педагогів колективу до інноваційної діяльності	95% членів адміністрації, 81% учителів активно долучилися до інноваційної діяльності	90% педагогів - активні учасники всеукраїнського експерименту	Продовжується робота в рамках експерименту	Видано 2 методичні посібники. Щорічно друкуються у педагогічній пресі 10 – 15 членів педколективу.
Рівень здатності педагогів до дослідницької діяльності (за п'ятибал. системою)	4,0 – 4,3	4,3 – 4,5	4,5 – 4,5	Систематичне використання діагностичних методик, розгляд питань на педагогічній раді.
Потреба членів педагогічн. колективу в досягненнях щодо експеримент. діяльності	2015 рік: 58% - високий, вищий від середнього-18%, середній-24% рівень потреби	Лютий 2016 року: 64% високий, вищий від середнього 24%, середній-12% рівень потреби	Лютий 2018: 70% високий, вищий від середнього 24%, середній-6% рівень потреби	Важливу роль відіграли тренінги ефективності та взаємодії для адміністрації, керівників методичних експериментальних структур, батьків та учнів.

Розвиток пізнавальних інтересів учнів	2015 рік: високий –16 середній- 69 низький-15	2016 високий –16 середній- 72 низький-12	2018 високий –17 середній- 72 низький-11	Впровадження інноваційних освітніх технологій, залучення творчого потенціалу учасників педагогічного процесу впливає на саморозвиток та самовдосконалення .
Рівні вихованості учнів (високий, достатній, середній, низький)	Із загальної чисельності учнів: В - 50,6% Д – 44,0% С – 5,4% Н – 0%	Із загальної чисельності учнів: В - 51,7% Д – 40,0% С – 8,3% Н – 0%	Із загальної чисельності учнів: В - 52,4% Д – 37,6% С – 10,0% Н – 0%	Впровадження інноваційних освітніх технологій залучення творчого потенціалу учасників педагогічного процесу, їх здібностей, креативності впливає на саморозвиток та самовдосконалення учня.
Мережа спецкурсів та факультативів	32	38	38	Мережа спецкурсів системи «Азімут» допомагає врахувати інтереси учнів, батьків, надає можливості для професійного самовираження вчителю, готує до свідомого вибору допрофільної освіти. Факультативи допомагають формувати усвідомлену професійну орієнтацію старшокласників.

Зайнятість учнів у гуртках, секціях	524 (63%)	564 (66%)	610 (72%)	У закладі освіти щороку працює понад 20 гуртків, секцій. Приблизно 35% учнів займаються також у гуртках, секціях, клубах позашкільних навчальних закладів міста.
Кількість масових заходів за участю батьків	224	2015-2016 рік – 43	2017-2018 рік – 52	Серед гімназійних, заходів – значна частина змагання, конкурсні програми, турніри тощо.
Працевлашт. випускників, ступ до навч. закладів	100%	100%	100%	Кожен учень проходить комп'ютерну діагностику професійних інтересів і здібностей. Щорічно реалізується план профорієнтаційних заходів за проектом «Вибір успішної професії».
Рейтинг закладу освіти у Всеукраїнсь. олімпіадах, конкурсних захисті науково-дослідниць. робіт МАН, конкурсах	Переможці Всеукраїнської олімпіади 2013-2014 н.р.: районний етап – 57 обласний – 4 всеукраїнський етап – 1 учасник. Кількість призерів МАН: районний етап – 17, обласний – 6. Переможців інтелектуальних, мистецьких конкурсів -51,	Переможці Всеукраїнської олімпіади 2015-2016 н.р.: районний етап – 52 обласний – 4 Кількість призерів МАН: районний етап – 23, обласний – 3, всеукр. -1. Переможців інтелектуальних, мистецьких конкурсів -56,	Переможці Всеукраїнської олімпіади 2017-2018 н.р.: районний етап – 78 обласний – 2 Кількість призерів МАН: районний етап – 24, обласний – 5 учас.. Переможців інтелектуальних, мистецьких конкурсів -66,	Реалізація програми закладу освіти «Обдарованість».

Матеріально-технічне забезпечення експериментальної діяльності	Залучено додаткових спонсорських коштів на суму понад 100 тисяч гривень.	Залучено додаткових спонсорських коштів на суму більше 150 тисяч гривень.	Залучено додаткових спонсорських коштів на суму більше 550 тисяч гривень.	Усі кабінети оснащені інтерактивною дошкою чи проектором. Розпочато роботу над проектом «Дистанційна освіта – вимога часу». Відкрито сучасний тренажерний комплекс просто неба для можливості сімейних занять спортом.
Професійне зростання педагогів	2013-2014 н.р.: усього педпрацівн. - 96 (2 сум), з них «спеціаліст»-32, «спеціаліст другої категорії» -14, «спеціаліст першої категорії» -14 «спеціаліст вищої категорії»-36	2015-2016 н.р.: усього педпрацівн. - 92 (1 сум), з них «спеціаліст»-21, «спеціаліст другої категорії» -18, «спеціаліст першої категорії» -13 «спеціаліст вищої категорії»-40	2017-2018 н.р. : усього педпрацівн. - 84 (1 сум), з них «спеціаліст»-16, «спеціаліст другої категорії» -16, «спеціаліст першої категорії» -12 «спеціаліст вищої категорії»-40	За 5 останніх років проведено: понад 150 відкритих уроків, 100 годин спілкування, занять спецкурсів та позакласних заходів; на базі закладу освіти проведено 5 всеукраїнських семінарів, науково-практичних конференцій.
Компетентність управління	-самоосвіта; -кожен учитель є активним учасником методичних заходів, процесу планування методичної роботи; -систематичні засідання циклових комісій учителів за участю батьків, псих.-педагогічні семінари для педпрацівників, конкурси серед педпрацівників.	-технології колективного планування розвитку закладу за участю батьків; -забезпечується реалізація співуправління; -процес делегування повноважень; -забезпечуються методи соціального стимулювання та заохочення.	-технології колективного планування розвитку закладу за участю батьків; -застосування новітніх педагогічних, управлінських та інформаційно-комп'ютерних технологій в освітній процес; -створення для усіх учасників освітнього процесу ситуації успіху.	Ефективно діють експериментальні методичні структури: науково-методична рада, циклові комісії за чотирма напрямками. Відбувається залучення батьків до запровадження діяльнісного підходу в STEM-освіті, спрямування механізмів взаємодії сім'ї та школи на створення психологічного комфорту особистості в освітньому

				середовищі. впроваджується сучасна оздоровча стратегію в триаді «Школа-сім'я-дитина» з використанням сучасних освітніх технологій (тренінги, тьюторіали, коучинги тощо).
--	--	--	--	--

Аналіз результатів моніторингу свідчить, що управлінський моніторинг, як один із напрямів концептуальних змін, проводився за розробленими науковцями схемами, формами та методиками, що сприяло підвищенню рівня управління закладом освіти та здійснення управлінських функцій (прогностичної, представницької, консультативної).

Партнерська модель, яка ґрунтується на взаємній зацікавленості батьків та освітнього закладу у якісній освіті дітей, визнанні рівних зі школою прав сім'ї у визначенні напрямів розвитку дитини, наданні можливості батькам впливати на якість освіти, покликана подолати протиріччя між потребами суспільства в сучасних демократичних закладах освіти та застарілими формально-адміністративними методами взаємодії з сім'єю. Саме така модель знаходить підтримку в Законі України «Про освіту», експериментальних дослідженнях.

У перспективі впровадження моделі партнерської взаємодії закладу освіти з сім'єю потребує адаптації до специфіки освітньої діяльності існуючих у практиці соціального партнерства механізмів партнерської взаємодії, а також розробки нових практик партнерства сім'ї та школи.

Участь педагогічного колективу у дослідно-експериментальній діяльності забезпечила переорієнтацію освітнього процесу на інноваційні методики та новітні освітні й інформаційні технології; сприяла створенню команди – педагогічного та батьківського колективів на принципах партнерства, взаємодопомоги, об'єднання спільною метою та запровадженню нового стилю управління шляхом делегування повноважень колегіальним органам управління, учнівському співуправлінню, батьківській та місцевій громадськості; стала умовою для плідної взаємодії з батьками, органами місцевої влади, громадськими організаціями та спонсорами.

У закладі освіти відбувся перехід до стратегічного програмно-цільового управління, яке включає науковий, аналітичний, інформаційний супровід моніторингу діяльності закладу освіти та прийняття управлінських рішень (розроблено Програми розвитку на 2013-2018 та 2018-2023 роки).

Управлінська команда на етапах експерименту забезпечила створення інноваційної моделі загальноосвітнього навчального закладу, теоретична і практична цінність якої полягає у підвищенні ефективності формування партнерських відносин батьків і вчителів як засіб розвитку особистості учня.

Зокрема, дослідно-експериментальна робота педагогічного колективу забезпечила:

1) вирішення питань зміцнення здоров'я дітей шляхом комплексного розв'язання педагогічних, медичних та соціальних завдань із урахуванням індивідуальних особливостей дітей;

2) створення умов для найбільш повної реалізації психічного, фізичного, інтелектуального та професійного розвитку дитини;

3) сприяння формуванню здорової, толерантної, творчої особистості, громадянина й патріота, здатного творити себе і своє життя.

За підсумками дослідно-експериментальної роботи з теми «Формування партнерських відносин батьків і вчителів як засіб розвитку особистості учня». на базі КЗ «Дніпрорудненська гімназія «Софія» - ЗОШ I- III ступенів №1» 13 квітня 2018 року проведено всеукраїнський форум «Панорама партнерської взаємодії школи та сім'ї». У Форумі взяли участь вчені Національної академії педагогічних наук України, співробітники ДУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, науково-педагогічних працівники КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради, директорів експериментальних навчальних закладів всеукраїнського рівня, загальноосвітніх навчальних закладів України, батьки, представники громадськості.

Висока результативність діяльності КЗ «Дніпрорудненська гімназія «Софія» - ЗОШ I-III ступенів №1» є наслідком плідної взаємодії адміністрації, висококваліфікованого педагогічного колективу, науковців, представників органів державного управління та батьків, громади міста; досвід проведеної науково-дослідницької роботи, який висвітлено у фахових виданнях, заслуговує на наукове вивчення та поширення у системі загальної середньої освіти України.

Директор КЗ «Дніпрорудненська
гімназія «Софія»- ЗОШ I- III ступенів №1»

В. Д. Пилипенко

Науковий керівник
доктор психологічних наук, професор

Н. А. Побірченко

Координатор

Г. Е. Самойленко

